Wanneer mag verduurzaming een verplichting worden?

motivaction
insights and strategy

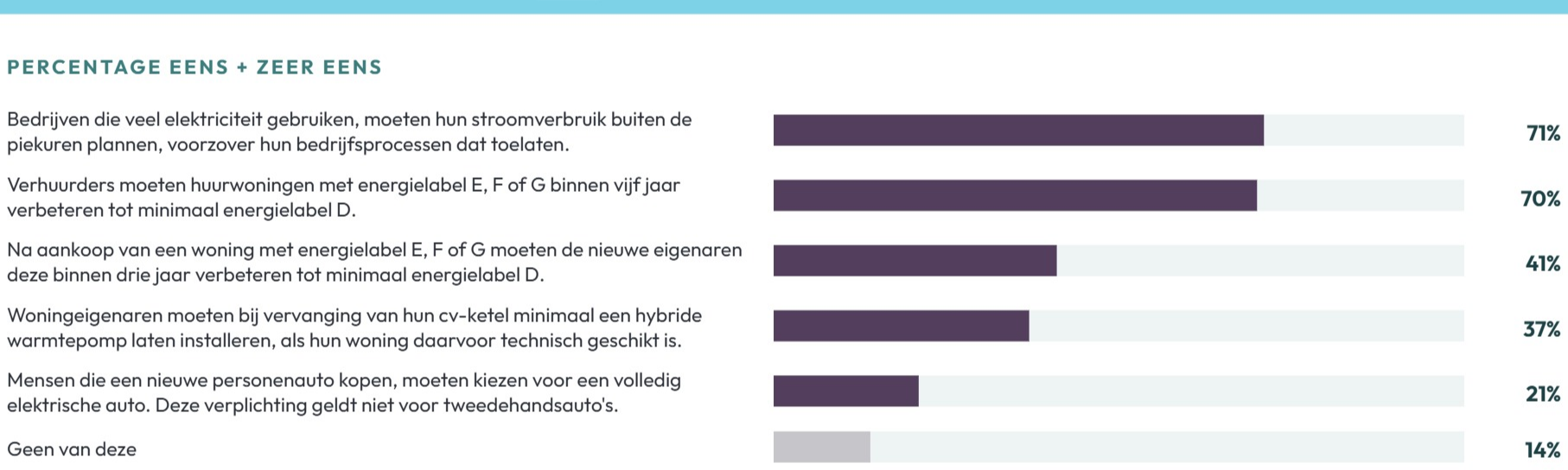
Een verhuurder verplichten een slecht geïsoleerde woning te verbeteren? Daar kunnen de meeste Nederlanders zich in vinden. Voorschrijven welke auto iemand moet kopen, gaat veel mensen te ver. Onderzoek van Motivaction laat zien dat er ruimte is voor verplichtingen in de energietransitie, maar dat die ruimte per maatregel sterk verschilt.

We zijn allemaal bekend met verplichtingen die ons door de overheid zijn opgelegd. En in het algemeen hebben deze verplichtingen veel draagvlak. Met de gordelplicht voor bestuurders en passagiers is 95% het (zeer) eens, de helmplicht voor motorrijders heeft eenzelfde percentage voorstanders. Met de verplichting om op iedere woonverdieping een rookmelder te hebben is 89% het (zeer) eens.

Een verplichting is dus niet per definitie onaanvaardbaar, maar aan de bovenstaande verplichtingen zijn we inmiddels gewend. De vraag is hoe dat zit met nieuwe verplichtingen op het gebied van verduurzaming? De overheid kan duurzame keuzes aantrekkelijk maken met subsidies en prijsprikkels. Maar als dat niet genoeg is, mag zij dan haar burgers verplichten om duurzame keuzes te maken? Om te onderzoeken waar Nederlanders de grens trekken, legden we consumenten verschillende mogelijke verduurzamingsverplichtingen voor.

Hoe dichterbij, hoe minder draagvlak

Er is veel steun voor het verplicht verbeteren van slecht geïsoleerde huurwoningen. Een verplichting om bij de aankoop van een nieuwe auto voor volledig elektrisch te kiezen, krijgt juist meer weerstand.

Hoe dichter een verplichting op de huid van de mensen zelf komt, hoe kleiner het draagvlak. Verplichtingen voor bedrijven (71%) en verhuurders (70%) krijgen brede steun. Deze steun neemt af bij het verplicht verduurzamen van de eigen woning (41%), een verplichte hybride warmtepomp bij ketelvervanging (37%) en de verplichte aanschaf van een volledig elektrische nieuwe auto (21%).

Verschil woningeigenaren en huurders

De verplichting dat verhuurder hun huurwoningen verplicht moeten verduurzamen doet het – vanzelfsprekend – goed bij huurders. Het percentage voorstanders van deze maatregel stijgt bij huurders tot 75%. Het verplicht stellen van verduurzaming van de eigen woning is bij eigenaren minder populair (40% voor, 46% tegen) dan bij huurders (45% voor, 33% tegen), maar nog steeds is een groot deel het eens met een verplichting. Zo wil 40% van de huurders dat woningeigenaren verplicht worden om bij vervanging een warmtepomp aan te schaffen, maar ook 36% van de woningeigenaren wil dat.

De auto vormt een duidelijke grens

Bij de aanschaf van een nieuwe auto is het draagvlak voor een verplichting het kleinst. Slechts 21% steunt een verplichting om dan voor een volledig elektrische personenauto te kiezen. Dat de maatregel niet voor tweedehandsauto's zou gelden, neemt de weerstand niet weg. Mogelijk speelt de hoge aanschafprijs van een elektrische auto hierbij een rol. Ook zorgen over de actieradius en toegang tot laadmogelijkheden kunnen bijdragen aan de terughoudendheid.

Wil jij ook een thema of een vraag indienen voor het Energiepaper? Of heb je vragen of opmerkingen? Neem dan contact op met Gerard (g.vanderwerf@motivaction.nl) of Julia (j.pluim@motivaction.nl).

Onderzoeksverantwoording: n = 1.100 Nederlanders van 18 tot en met 80 jaar. Onderzoeksperiode: oktober 2026. Respondenten kregen vooraf vragen over bestaande veiligheidsverplichtingen.